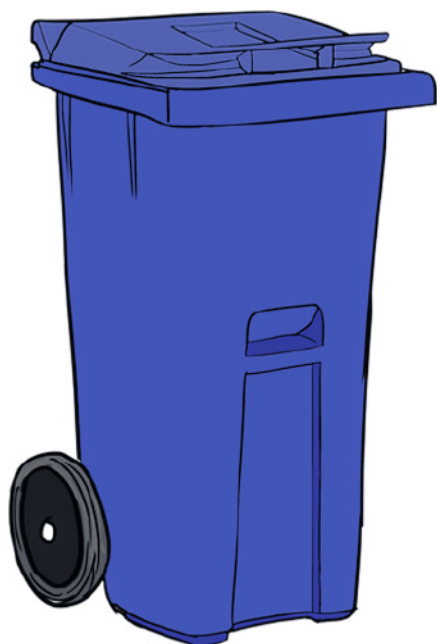

Ordklasser

Dansk

Navneord

Udsagnsord

Tillægsord

Navn: _____

Klasse: _____

Indholdsfortegnelse

Navneord _____	2
Navneord – flertals-r _____	3
Find navneord _____	4
Sammensatte navneord _____	5
Skriv med navneord _____	6
Udsagnsord _____	7
Udsagnsord i bydemåde _____	8
Find udsagnsord _____	9
Nutid og datid _____	10
Skriv med udsagnsord i datid _____	11 - 12
Tillægsord _____	13
Find tillægsord _____	14
Sæt tillægsord ind i teksten _____	15
Sammensatte navneord _____	16 - 17
Bestem ordklassen _____	18 - 19

Navneord

Her kan du se, hvordan navneord bøjes:

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en kop	koppen	flere kopper	alle kopperne
et hus	huset	flere huse	alle husene
en mand	manden	flere mænd	alle mændene

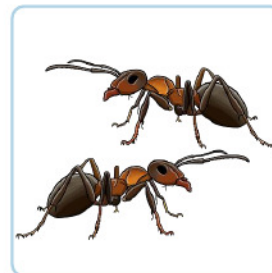
Skriv navneordene i de rigtige former på de tomme pladser.

Ubestemt ental	Bestemt ental	Ubestemt flertal	Bestemt flertal
en båd	<u> båden </u>	flere både	alle <u> bådene </u>
et ønske	ønsket	flere _____	alle ønskerne
en direktør	_____	flere direktører	alle _____
en kop	koppen	flere _____	alle _____
en artikel	_____	flere artikler	alle _____
et _____	skuret	flere _____	alle skurene
en ske	skeen	flere _____	alle _____
en bror	_____	flere brødre	alle _____
en ko	_____	flere _____	alle _____

Navneord – flertals-r

Når navneord ender på **-r** eller **-re**, kan man ikke høre endelsen i flertal. Kan du fx høre forskel på "vare" i ental og "varer" i flertal?

Her kan du se, hvordan forskellige slags navneord bøjes:

Navneord, som ender på **-re** i ental:

en myre

to myrer

alle myrer**ne**

Navneord, som ender på **-r** i ental, og som *ikke* har tryk på sidste stavelse:

en bruser

to brusere

alle bruserb**ne**

Navneord, som ender på **-r** i ental, som har tryk på sidste stavelse:

en vikar

to vikar**er**

alle vikar**erne**

Sæt streg under navneordet i den rigtige flertalsform.

1. Vi holdt tilbage for **løberne / løberene** på vejen.
2. Han var overrasket over, hvor store **gebyrene / gebyrerne** var.
3. **Tømrene / Tømrerne** kom i morges klokken 7.
4. De købte to **chokoladebare / chokoladebarer** og en pose slik til deling.
5. Politiet har mistanke om, at de to **mordere / morderer** er i nærheden.
6. Hvilke **genre / genrer** kan du bedst lide?
7. Både min mor og min far er **ingeniøre / ingeniører**.
8. Vil du være sød at sætte **madvarene / madvarerne** i køleskabet?
9. Han havde svært ved at holde **tårene / tårerne** tilbage.
10. Hun var nødt til at bytte en af de to **blendere / blenderer**.

Find navneord

Navneord er bl.a. navne på

ting, fx *bord, stol*

mad, fx *kage, æble*

dyr, fx *hund, kat*

personer, fx *kvinde, fætter*

begreber, fx *kærlighed, ensomhed*.

Sæt ring om navneordet i hver sætning.

1. Har du husket dine bøger?

2. Vi vasker op efter aftensmaden.

3. Planterne bliver vandet ofte.

4. Jeg sover hos ham i nat.

5. Dine flotte øjne skinner.

6. Hvordan går det med opgaven?

Sæt ring om alle navneordene. Der er 6 navneord i alt.

anderledes hurtig pigerne føle blik når

løgn bedre tæt problem friske ovenpå

skræmme påske hendes pinlig træthed lyve

Sæt ring om alle navneordene i teksten. Der er 20 navneord i alt.

Alle husstande har spande til affald, som hentes ved fortovskanten af de gule og grønne skraldebiler. Men ikke alt affald må smides i spanden under håndvasken. Det skal du derimod aflevere på en af de mange genbrugsstationer, der findes i alle landets kommuner. Her finder man containere til blandt andet pap og papir, til haveaffald som græs og visne blade og til elektriske apparater som mikroovne og støvsugere.

Her ser du nogle af navneordene fra teksten. Hvilke ord står i ental, og hvilke står i flertal?

Skriv enten 'ental' eller 'flertal' bag ved ordet.

spande _____ **flertal** _____

fortorvskanten _____

skraldebiler _____

spanden _____

håndvasken _____

kommuner _____

husstande _____

genbrugsstationer _____

landets _____

mikroovne _____

containere _____

blade _____

støvsugere _____

apparater _____

Sammensatte navneord

Mange navneord er **sammensatte navneord**, dvs. at de er sat sammen af flere ord, fx *bogreol*, der er sat sammen af *bog* + *reol*.

- Kig på alle ord, som du har sat en ring om i teksten nederst på s. 4.
- Hvilke af ordene er sammensatte navneord? Skriv dem herunder.
- Du skal skrive 8 ord i alt.

husstande _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Udsagnsord

Her kan du se, hvordan udsagnsord bøjes:

Stamme	Navnemåde	Nutid	Datid	Førnutid
kør	køre	kører	kørte	har kørt
husk	huske	husker	huskede	har husket
løb	løbe	løber	løb	har løbet

Skriv udsagnsordene i de rigtige former på de tomme pladser.

Stamme	Navnemåde	Nutid	Datid	Førnutid
køb	<u>købe</u>	køber	<u>købte</u>	har købt
_____	se	ser	_____	har set
vid	vide	_____	vidste	har vidst
_____	starte	starter	_____	har startet
luk	lukke	_____	lukkede	har _____
gør	gøre	_____	gjorde	har _____
græd	græde	_____	_____	har grædt
_____	leje	_____	lejede	har lejet
hør	høre	_____	hørte	har _____

Udsagnsord i bydemåde

Imperativ, også kaldet bydemåde, er den korteste version af et udsagnsord.

Man bruger udsagnsordets stamme (som du lærte om på side 7) til at lave bydemåde.

Bydemåde bruges bl.a. ved ordrer som fx **Ti stille** eller **Sænk farten**.

Skriv ordet i bydemåde på linjen.

Ordet, du skal bruge, står i navnemåde i parentes.

1. Behandl ham godt. (*behandle*)
2. _____ teksten for fejl. (*tjekke*)
3. _____ blomsterne hver dag. (*vande*)
4. _____ døren. (*åbne*)
5. _____ til med salt og peber. (*smage*)
6. _____ mig et spørgsmål. (*stille*)
7. _____ et postkort til hende. (*sende*)
8. _____ gæren i vandet. (*smuldre*)
9. _____ hurtigere! (*cykle*)
10. _____ dit skrald op. (*samle*)
11. _____ lige katten for mig. (*æe*)
12. _____ en hat til din hund. (*hækle*)
13. _____ bollerne med æg. (*pensle*)
14. _____ dig ikke om det. (*bekymre*)

Find udsagnsord

Et udsagnsord kan fx fortælle om

noget, vi gør

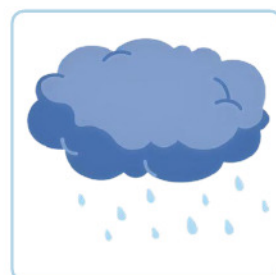
at noget sker

at nogen er i en bestemt tilstand

fx at *løbe*

fx det *regner*

fx jeg *frygter*.

På næste side skal du bruge denne viden til at genkende udsagnsord.

Sæt ring om alle udsagnsordene. Der er 6 udsagnsord i alt.

viskelæder   **fniser**   hund   hvid   spætte   græd
syg   plantede   redskab   snød   kalender   hendes
notesbog   tavlen   fuglene   kratte   finurlig   svede

Sæt ring om udsagnsordet i hver sætning.

1. Huset **ligger** tæt på havet.
2. Nu skal jeg i bad.
3. Hvem ejer den blå taske?

4. Jeg vinkede lystigt til min veninde.
5. Går det godt på arbejdet?
6. Min søster bliver snart student.

Sæt ring om alle udsagnsord i teksten. Der er 13 udsagnsord i alt.

Vi danskere **er** vilde med at genbruge vores affald, og vi afleverer også gerne de genstande, som stadig virker, men som vi ikke bruger mere. Nogle ting er særligt vigtige at indlevere, da det er farligt, hvis man ikke bortskaffer dem på almindelig vis, eller endnu værre, hvis man smider dem i naturen. Batterier indeholder miljøskadelige stoffer, som forurener jorden. Spraydåser fra hårlak og deodoranter hører også til denne kategori af affald.

Kig på udsagnsordene, som du har markeret.

Er teksten skrevet i nutid eller datid?

- nutid
 datid

Her ser du nogle af udsagnsordene fra teksten. Hvilke ord står i navnemåde, og hvilke står i nutid?

Skriv enten 'navnemåde' eller 'nutid' bag ved ordet.

er _____ **nutid** _____

smider _____

indlevere _____

hører _____

bortskaffer _____

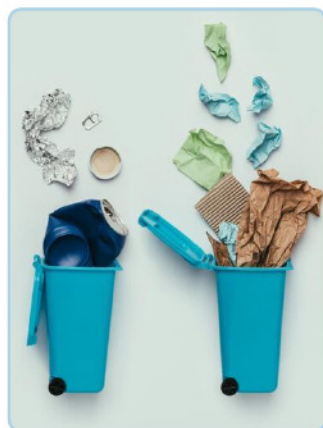
afleverer _____

virker _____

genbruge _____

forurener _____

indeholder _____

Skriv sætningen i datid på linjen.

Inge samler skrald og pant.

Inge samlede skrald og pant. _____

Hun klatrer ind i buskene.

_____

Hun vil nemlig gerne være grundig.

_____

Hun kradser sig på nogle grene.

_____

Det gør hende ikke noget.

_____

Det vigtigste er, at hun får fat i skraldet.

_____

Skriv med udsagnsord i datid

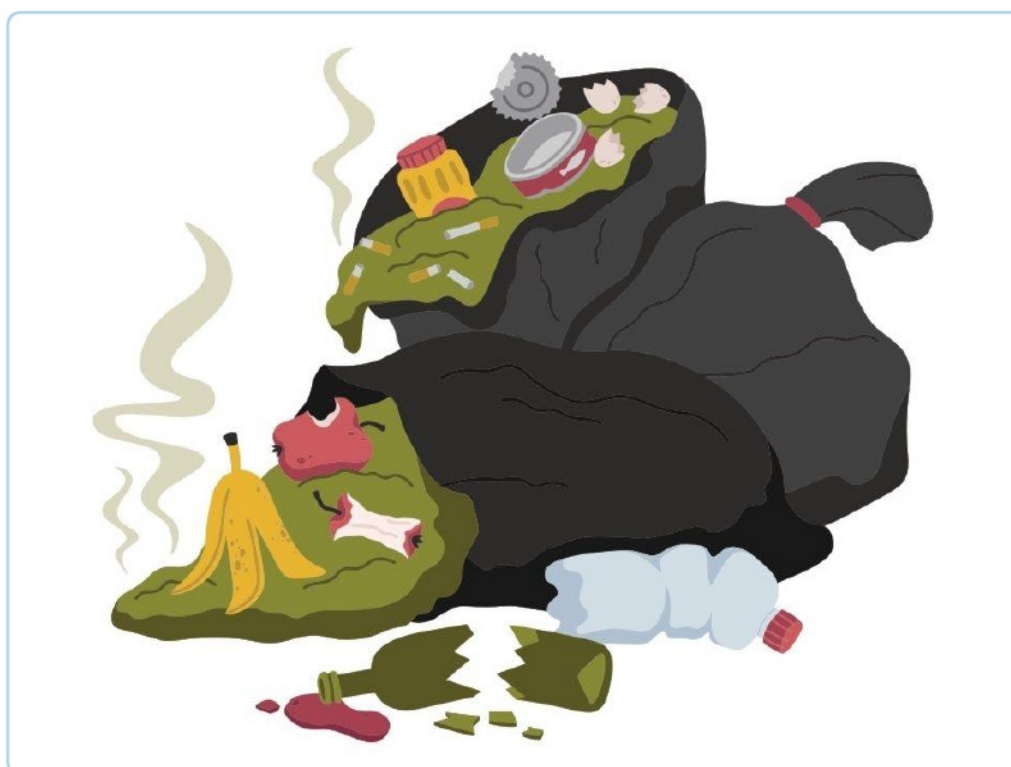
Når du går hjem fra skole, går du altid forbi en bunke affald, der ligger i grøftekanten. Det er faktisk, som om bunken bliver større dag for dag. En dag ser du en pige smide sin coladåse i bunken.

- Om lidt skal du skrive en tekst om, hvordan du reagerer på dette.
- Først skal du skrive 10 udsagnsord i datid, som du kan bruge til at skrive din tekst.

1.   tænkte
 2. _____
 3. _____
 4. _____
 5. _____

6. _____
 7. _____
 8. _____
 9. _____
 10. _____

Tillægsord

Her kan du se, hvordan tillægsord gradbøjes:

1. grad	2. grad	3. grad
dum	dummere	dummest
glad	gladere	gladest
god	bedre	bedst

Skriv tillægsordene i de rigtige former på de tomme pladser.

1. grad	2. grad	3. grad
lav	_____ lavere _____	_____ lavest _____
høj	_____	_____
nem	_____	_____
svær	_____	_____
stor	_____	_____
varm	_____	_____
venlig	_____	_____
klog	_____	_____
vigtig	_____	_____

Find tillægsord

Tillægsord er ord, der beskriver personer, dyr og ting (dvs. navneord), fx

en **sød** hund

et **blåt** hus

Trine er **sej**.

Sæt ring om tillægsordet i hver sætning.

1. Har du set den grønne pude?
2. De store drenge stjal vores bold.
3. Har du løst den svære opgave?

4. Jeg kan ikke lide det sure slik.
5. Viskestykket er blevet beskidt.
6. Jeg tog en lang lur efter frokost.

Sæt ring om alle tillægsordene. Der er 6 tillægsord i alt.

hestene	bræt	<u>herlig</u>	fliser	beskidt	udmattelse
hans	juble	grimme	svedig	dato	tarvelig
snor	udenfor	tavlen	ostebord	krummer	mut

Sæt ring om alle tillægsordene i teksten. Der er 7 tillægsord i alt.

Batterier indeholder miljøskadelige stoffer, som forurener jorden, og som i værste fald kan være kræftfremkaldende. Spraydåser fra hårlak og deodoranter hører også til denne kategori af affald. Man kan kende farligt affald på faresymbolet på siden af emballagen. Desværre er mange personer uvidende om, hvor skadeligt det kan være for jordkloden.

Sammensatte navneord

På side 5 lærte du, at mange navneord er sammensatte navneord, dvs. navneord, der er sat sammen af flere ord.

Sammensatte navneord kan være sat sammen af flere navneord, fx **bogreol**, men de kan også have tillægsord og udsagnsord som førsteled, fx **højhus** = tillægsord + **navneord**
skrivebord = udsagnsord + **navneord**

Selvom de har noget andet end et navneord som førsteled, er de stadig navneord, da det er det sidste ord i sammensætningen, som afgør betydningen.

1. Skriv først, hvilke to ord det sammensatte navneord består af.
2. Skriv derefter, hvilken ordklasse hvert ord tilhører.

højhus

høj

hus

tillægsord

navneord

hvidkål

sparepære

håndvask

1. Skriv først, hvilke to ord det sammensatte navneord består af.
2. Skriv derefter, hvilken ordklasse hvert ord tilhører.

skrivebord

skrive

bord

udsagnsord

navneord

vaskemaskine

hurtigmat

sødmælk

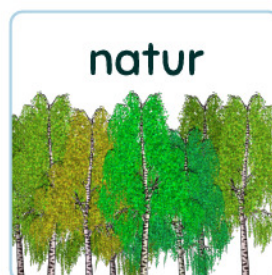
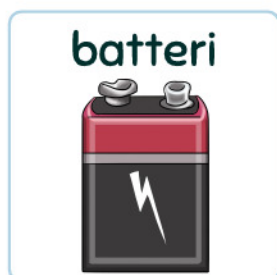
haveaffald

Bestem ordklassen

Nu skal du bruge det, du har lært, til at bestemme forskellige ords ordklasser.

Klip brikkerne ud. Del brikkerne op i ordklasser, og placer dem på de rigtige felter på side 19.

Placer brikkerne på feltet med den ordklasse, der passer til ordet og motivet.

Navneord

Udsagnsord

Tillægsord